

men Queer-tutkimuksen Seura SQS, jonka on myös tarkoitus alkaa julkaista omaa verkkolehteä. Naistutkijoiden tavoin suomalaiset queer-tutkijat toimivat sekä omilla laitoksillaan ja omissa oppiaineissaan että selkeästi queer-tutkimuksellisesti profiloituissa hankkeissa, joissa yhteistä on kiinnostus heteronormatiivisuuden kyseenalaistamiseen ja queer-metodologioihin liittyviin kysymyksiin.

Pia Livia Hekanaho

Vaarana Impivaara?

”Lakeuden miehiä eivät teorianherrat komentele”, otsikoi Pekka Lilja *KTSV 56*:ssa arvostelunsa väitöskirjastani *Maa luja, taivas korkia. Antti Tuurin Pohjanmaa-sarja* (Otava 2002). Otsikko on kyllä komia, mutta perustuu häntäiseen virhepäätelmään – luultavasti tutkimusaiheestani johtuvaan. Tulkoon nyt Liljalekin tiedoksi, että hitaasti helsinkiläistyneenä tamperelaisena en ole lakeuden lapsi vaan kadun kasvatti.

Lilja kertoo kirjoittaneensa ”kohosteisen kriittisen” arvostelun. Tähän hänellä täytyy olla todella painava syy, koska itse johtopäätökset näyttävät perustuvan hajamieliseen selailuun: jokaiseen kappaleeseen ensimmäistä ja viimeistä lukuun ottamatta sisältyy asiavirhe. Uskon kuitenkin Liljasta, niin kuin yliopistoväestä yleensäkin, pelkkää hyvää: kaikkihan me olemme samassa veneessä ja yritämme ymmärtää ja tukea toisiamme. Kuka professori nyt olisi niin pikkusieluinen, että lähtisi kostamaan oman oppilaansa onnettoman väitöskirjan kriittistä käsittelyä alan vuosikirjassa, ja vielä vuosien päästä? Tämä on tietysti täysin kuvitteellinen esimerkki: sellaista ei tapahdu.

Ei siis syytä epäillä Liljan vilpittömyyttä, kun hän ilmoittaa haluavansa kohosteisella kritiikillään avata keskustelua siitä, sopiiko Suomen kirjallisuustieteen tunnuskauseeksi ”Takaisin Impivaaraan?” Voin vain aavistella sitä syvän huolen määrää, mikä sisältyy arvostelun loppuhuipennukseen: ”Onko näin ja pitääkö näin olla?”

Ennen kuin yritän vastata Liljan ahdistu-

neeseen kysymykseen, tuon hieman lisävalaistusta yhteen häntä askarruttaneeseen asiaan. Lilja kirjoittaa: ”Jää arvoitukseksi, onko kaupallisen kustantajan Otavan kustannustoimittajalla ollut jotain vaikutusta teorian hyljeksimiseen ja yleistajuisuuteen.” Arvoituksen ratkaisu on: Otavan vastuulla on ainoastaan takakansiteksti – kustannustoimittaja ei vaatinut käsikirjoitukseen minkäänlaisia muutoksia eikä lisännyt tai ottanut pois sanaakaan.

Yleistajuisuus oli lähtökohtani, teorian hyljeksiminen ei. En kuitenkaan halunnut iskeä perinteistä teoriapahkaa esipuheen ja analyysiosan väliin, vaan liitin teoreettisen tietämykseni varsinaisen analyysiosan yhteyteen. Tämä ratkaisu sopi esitarkastajille, mutta Lilja tulkitsee sen teorian ”kepeäksi sivuuttamiseksi”. Väite, että teoriaosuus rajoittuisi ”lähes pelkästään yhteen alaviitteeseen sivulla 13”, on kohosteisen absurdi mutta kauniisti linjassa Liljan muun argumentaation kanssa.

En rupea oikomaan Liljan kaikkia asiavirheitä, koska ymmärrän, että kohosteisen kriitistä arvostelua rakentaessa joutuu tekemään väkivaltaa tosiasioille. Yksi esimerkki riittää: Lilja sanoo, että ”Sipilä ei ole huomannut voimakasta erottelua eteläpohjalaisuuden sisällä, joka näkyy *Talvisodassa*”. Lilja itse ei ole huomannut, että olen kirjoittanut asiasta kokonaisen alaluvun (8 sivua) ja otsikoinutkin sen vielä lähes samoin sanoin: ”Erontekoa eteläpohjalaisuuden sisällä” (s. 202). Niin se käy.

Haluan kiittää Liljaa lukuisista tutkimusideoista, joita hän tarjoilee runsaasti tyyliin ”olisi voinut” (8 kertaa), ”olisi tullut”, ”olisi kannattanut”, ”olisi ollut eduksi” jne. Valitettavasti hiiva tuli myöhässä ja pulla ehti jo paistua. Neuvotkin ovat aavistuksen ristiriitaisia: olen Liljan mukaan käsitellyt ”kaikkea

mahdollista maan ja taivaan väliltä” (näppärä viittaus kirjani otsikkoon!) mutta toisaalta jättänyt käsittelemättä aivan liian monia asioita. Liljan mukaan Tuurin romaaneja olisi pitänyt lähestyä ”gender-näkökulmasta”, mutta toisaalta ei olisi saanut unohtaa myöskään Aatos Ojalan uuskiittisen koulukunnan oppeja. Olisi pitänyt myös ”esittää faktoja siitä, onko pienyrityttöisyys Etelä-Pohjanmaalla yleisempää kuin muissa maakunnissa” ja ”pohtia sosiaalisten olojen muutoksen vaikutusta ihmisen käyttäytymisen muutokseen”. Näiden kysymysten kimpussa askaroiminen edustaisi kai sitä modernia, ei-impivaaralaista paradigmat?

Vaikka väitöskirjani onkin kokonaan Impivaarasta repäistä, Lilja, ihmeellistä kyllä, pitää sitä silti ”käyttökelpoisena ja hyödyllisenä”. Hän kertoo käyttäneensä sitä Tuurista luennoissaan. Hän on käyttänyt sitä myös arvostelua kirjoittaessaan, mutta unohtanut – varmasti epähuomioissa – mainita, että kaikki se tieto, minkä hän omista nimissään Tuurin teoksista esittää, on peräisin juuri väitöskirjastani. Mutta tekeväälle sattuu, eikä pidä jäädä tuleen makaamaan.

Juhani Sipilä

FT, yliopistonlehtori

Helsingin yliopisto